

SXEDIO.F7

7.5.1944: ΙΔΡΥΕΤΑΙ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΑΚΕΛ ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ ΜΕ ΕΠΙΚΕΦΑΛΗΣ ΤΟΝ ΕΖΕΚΙΑ ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ

Το Δεύτερο Παγκύπριο Συνέδριο του ΑΚΕΛ το **1943** αποφάσισε την οργάνωση παραρτήματος του Κόμματος στο Λονδίνο.

Με την ίδρυση του το ΑΚΕΛ είχε συνδεθεί στα πρώτα του βήματα με το Κομμουνιστικό Κόμμα Λονδίνου, από το οποίο έπαιρνε μάλιστα και κατεύθυνση στη γραμμή και τακτική του, σύμφωνα με αφηγήσεις παλαιότερων στελεχών του Κόμματος.

Στο Λονδίνο υπήρξε ήδη μια μικρή ομάδα για ένα τέτοιο παράρτημα. Ήταν η Κυπριακή Επιτροπή Λονδίνου με Γενικό της Γραμματέα τον κύπριο Εζεκία Παπαϊωάννου, από το Κελλάκι της επαρχίας Λεμεσού, ο οποίος διέμενε εκεί από το **1929**, όταν διώχτηκε από τις ελληνικές αρχές, όπου είχε καταφύγει ως μετανάστης.

Αυτή η Επιτροπή συνέχιζε, με δικά της μέσα, να διαφωτίζει, όσο μπορούσε τους βρετανούς για το κυπριακό πρόβλημα από το **1931**.

Ο Εζεκίας Παπαϊωάννου είχε συνδεθεί με το Κομμουνιστικό Κόμμα Αγγλίας και κατείχε σημαντικά πόστα στο κόμμα: Γενικός Γραμματέας των Κυπριακών ομάδων του Κομμουνιστικού Κόμματος Αγγλίας, μέλος της επαρχιακής επιτροπής του Κόμματος στο Λονδίνο και μέλος της Κεντρικής Συμβουλευτικής Επιτροπής για τα αποικιακά ζητήματα.

Στο Λονδίνο ο Παπαϊωάννου είχε αναπτύξει πλούσια δράση από πολύ νωρίς και ήταν ένας από τους τρεις ομιλητές που είχαν μιλήσει υπέρ του αγώνα των Κυπρίων για Ένωση με την Ελλάδα στο Χάϊντ Παρκ κατά την εξέγερση των Οκτωβριανών.

Ο ίδιος φέρεται να είπε ύστερα από **50** χρόνια στη Λευκωσία, σε σύσκεψη πολιτικών αρχηγών, στην παρουσία του αρχηγού του ΔΗΣΥ Γλαύκου Κληρίδη, ο οποίος και το αφηγήθηκε αργότερα, ότι τότε είχε

βγάλει τον πρώτο του λόγο υπέρ της Ενωσης της Κύπρου με την Ελλάδα.

Με τον Παπαϊωάννου στο Λονδίνο αναμιγμένο στο Κομμουνιστικό Κόμμα Αγγλίας δεν ήταν πολύ δύσκολο για τον ίδιο να οργανώσει, όσο το δυνατό καλύτερα, το παράρτημα του ΑΚΕΛ στο Λονδίνο, ώστε μέχρι το Μάιο του **1944** αυτό να έχει **70** μέλη μεταξύ των Κυπρίων της παροικίας που ήσαν κυρίως μετανάστες που έφυγαν για το Λονδίνο για μια καλύτερη ζωή.

Είναι χαρακτηριστική επιστολή του Εζεκία Παπαϊωάννου προς το Γενικό Γραμματέα του ΑΚΕΛ Πλουτή Σέρβα (**Ανεξάρτητος 7.5.1944**) για τις δραστηριότητες της Κυπριακής Επιτροπής Λονδίνου και του παραρτήματος του ΑΚΕΛ Λονδίνου:

"Πήρα το γράμμα σου και σ' ευχαριστώ για τις πληροφορίες που μας δίνεις. Επίσης πήρα το αντίγραφο του υπομνήματος σας προς τον Κυβερνήτην της Κύπρου και τον Υπουργόν των Αποικιών. Το βρίσκω πολύτιμο στη δουλειά μας. Θα βγάλουμε πολλά αντίγραφα στον πολυγράφο και θα τα στείλουμε στους βουλευτές και τις εργατικές Οργανώσεις. Το ίδιο θα κάμουμε με την έκθεση πάνω στις συνεργατικές.

Θα διαβάσατε την ανταπόκριση μου στον "Ανεξάρτητο" πάνω στη συζήτηση πούγινε στη Βουλή για το ζήτημα της απεργίας και του τιμαρίθμου της ζωής. Το γεγονός ότι η Παγκύπρια Συντεχνιακή Επιτροπή απεφάσισε να δώσει τέλος στην απεργία για να μη εμποδισθεί η πολεμική προσπάθεια, επροξένησε πολύ καλή εντύπωση στους πολιτικούς κύκλους εδώ δυνάμωσε την υπόθεση των εργατών και των συντεχνιών. Εν τω μεταξύ θα συνεχίσωμεν τας προσπάθειάς μας διά τον εξαναγκασμόν της Κυβερνήσεως, όπως ικανοποιήσει τα δίκαια αιτήματα των εργατών. Κυκλοφορούμε νέαν εγκύκλιο εις τας αγγλικάς συντεχνίας και Εργατικές Οργανώσεις διά της οποίας εξηγούμεν την υπόθεσιν των εργατών και ζητούμεν όπως συνεχισθούν τα ψηφίσματα και διαμαρτυρίαί προς τον υπουργόν των Αποικιών. Τα τηλεγραφήματα προς τον υπουργόν από τους κυπρίους της Αγγλίας συνεχίζονται. Σε λίγες μέρες θα

στείλουμε και υπόμνημα προς τον υπουργόν των Αποικιών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΚΕΛ ΛΟΝΔΙΝΟΥ: Το Β Παγκύπριο Συνέδριο ΑΚΕΛ ενεπιστεύθη σε μας την οργάνωση παραρτήματος ΑΚΕΛ στο Λονδίνο. Το Παράρτημα αυτό είναι σήμερα γεγονός. Απαρτίζεται από **70** μέλη με **12**μελή Εκτελεστική Επιτροπή. Παραθέτουμε τα ονόματα της Εκτελεστικής Επιτροπής Παραρτήματος ΑΚΕΛ Λονδίνου: Ε. Παπαϊωάννου Γραμματέας, Ε.Νικολαΐδης, Γ. Χ" Λεοντίου ταμίας, Ν. Γερολακίτης, Κώστας Λαπηθιώτης, Άννα Ρουφίδου, Πλουτής Κρητικού, Άννα Κρητικού, Κώστας Σιάηλος, Σ. Γεωργίου, Δέσπω Δημητρίου και Χ. Αδάμου.

Το παράρτημα απαρτίζεται από **70** μέλη. Θα οργανώσωμεν μεγάλην συγκέντρωσιν σύντομα και θα κάμουμε εκστρατεία για νέα μέλη στο ΑΚΕΛ. Μόνο τα καλύτερα στοιχεία της παροικίας μας θα γίνονται αποδεκτά. Σας παρακαλούμε να μας στείλετε το καταστατικό του Κόμματος.

Τις ανταποκρίσεις σας στα "Κυπριακά Νέα" τις πήραμε. Ελπίζω να συνεχίσετε τακτικά. Τα τηλεγραφήματά σας τα δίνω και στο "Βήμα". Με την ίδρυση του Παραρτήματος στο Λονδίνο προτείνουμε να κάμουμε τα "Κυπριακά Νέα" επίσημο όργανο του ΑΚΕΛ Λονδίνου. Περιμένουμε τη συγκατάθεσή σας πάνω σ'αυτή την πρόθεση.

Δικός σας

Ε. Παπαϊωάννου.

Το ΑΚΕΛ Λονδίνου και η Κυπριακή Επιτροπή Λονδίνου είχαν παίξει πραγματικά σημαντικό ρόλο στην προώθηση του Κυπριακού ζητήματος για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα. Ο Εζεκίας Παπαϊωάννου σε μια άλλη ανταπόκριση του στις **27** Ιανουαρίου **1945** έδινε μια εικόνα της δράσης και της προσφοράς της Επιτροπής απο το **1931** μέχρι το **1945**- μια περιοδο που αγωνιζόταν για επίτευξη της Ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα:

"Αν βλέπουμε την υπόθεση μας ρεαλιστικά, θα

δούμε πως στην Κύπρο θ'άπρεπε από πολλού να είχε επιτευχθεί η εθνική Ενότης του λαού. Εν τούτοις δεν είναι καιρός για κριτική. Την κριτική θα την κάμει και τις ευθύνες θα τις κατανείμει ο κυπριακός λαός, στην κατάλληλη στιγμή. Ο,τι όμως αποτελεί γεγονός αναμφισβήτητο είναι πως η διαίρεση μέσα στην Κύπρο πάνω στο εθνικό ζήτημα είχε και τις σοβαρές της συνέπειες για την υπόθεση μας κι εδώ στην Αγγλία. Ενώ η επιτροπή μας δρούσε με πλήρη επίγνωση του σοβαρού της καθήκοντος απέναντι σ' ολόκληρο τον κυπριακό λαό και παντού τόνιζε πως το αίτημα του κυπριακού λαού για την Ένωση είναι ο αναλλοίωτος πόθος της Κύπρου, προσκρούσαμε όχι μόνο στην αντίδραση των εδώ ιμπεριαλιστικών κύκλων, αλλά με λύπη μας, το αναφέρουμε, και σημερινούς κυπριακούς κύκλους, οι οποίοι για λόγους που είναι γνωστοί μονάχα στους ίδιους, προέτρεπαν τη βρετανική Κυβέρνηση και το υπουργείο των Αποικιών "να μη μας λαμβάνει υπ' όψιν" γιατί όπως έλεγαν "δεν αντιπροσωπεύουμε τίποτα".

Παρ' όλη όμως τη αντίδραση και τις δυσκολίες που αντιμετώπισε η Κυπριακή Επιτροπή του Λονδίνου εργάστηκε με αυταπάρνηση και ζήλο για να γνωρίσει την υπόθεση μας στο αγγλικό κοινό και τους πολιτικούς κύκλους της χώρας αυτής. Ο αγώνας που διεξήγαγε η Επιτροπή μας και μια προσδευτική Ομάδα των κυπρίων της Αγγλίας από το **1931** μπορεί να παραβληθεί με τα καλύτερα κατορθώματα του λαού μας. Δεν προτίθεμαι να δώσω λεπτομερή έκθεση της δουλειάς, σ' αυτή την ανταπόκριση. Αυτό θα γίνει μια μέρα προς τον Κυπρ. Λαό. Θάταν σκόπιμο, ωστόσο, σε λίγες γραμμές να εξηγήσω τι κάναμε, έτσι που να σχηματιστεί μια γνώμη του τι μπορεί να γίνει εδώ στην Αγγλία.

Αρχίσαμε από το τίποτα. Μας φώτιζε μόνο ο ενθουσιασμός και η πεποίθηση στο δίκιο των διεκδικήσεων του λαού μας. Στην Αγγλία, το **1931** πολύ λίγοι κύπριοι βρισκόντουσαν, κι' αυτοί ήταν άνεργοι. Να είναι κανείς άνεργος στην Κύπρο είναι τραγικό. Να

είναι όμως κανείς άνεργος σε μια ξένη χώρα και προ παντός στην Αγγλία, δίχως μάλιστα επίδομα (έπρεπε να έχει εργασθεί ένας έξη μήνες πριν θεωρηθεί κατάλληλος για επίδομα ανεργίας) είναι χειρότερο. Ούτε η ανεργία όμως, ούτε η δυστυχία δεν μας στένεψαν την σκέψη για την πατρίδα και το λαό μας. Μόλις ακούστηκε η είδηση, μια οχτωβριανή μέρα του **1931**, πως ο κυπριακός λαός σήκωσε το ανάστημα του οι λίγοι πεινασμένοι Κύπριοι του Λονδίνου σήκωσαν το λάβαρο του αγώνα στο Χάϊδ Πάρκ όπου μίλησαν σε χιλιάδες Αγγλους ακροατές για τους πόθους και τις διεκδικήσεις του Κυπριακού λαού.

Από τότε, οι προοδευτικοί Κύπριοι του Λονδίνου δεν παράλειψαν καμιά ευκαιρία δίχως να εκδηλώσουν και να διακηρύξουν τα δίκαια του λαού μας. Σε παρελάσεις, συλλαλητήρια, πορείες πείνας, όπως και σε κάθε άλλη πολιτική εκδήλωση του Βρετανικού εργατικού και δημοκρατικού κινήματος, κυμάτιζε πάντα και το λάβαρο της Κύπρου με επίκαιρα συνθήματα σε τρόπο που έδινε στις μάζες του βρετανικού λαού να καταλάβει τον αγώνα της Κύπρου.

Μόνα μας μέσα τότες-ο νους μας, τα στήθια και τα πόδια μας. Και δεν διστάσαμε να τα χρησιμοποιήσουμε στο κατακόρυφο. Θα μου μείνει αλησμόνητο το πιο κάτω περιστατικό.

Σε μια διαδήλωση, που διήρκεσε έξη ολόκληρες ώρες, πήραν μέρος, όπως πάντα και πολλοί Κύπριοι. Ένας από τους συντρόφους μου που έπεσε αργότερα στα Ισπανικά χώματα πολεμώντας το φασισμό, με πλησίασε στο τέλος της διαδήλωσης και με κάποιο δισταγμό, μου είπε να τον πάω στο Νοσοκομείο, γιατί δεν αισθανόταν καλά. Στο Νοσοκομείο απεκαλύφθηκε πως δεν είχε φάγει για τρεις ημέρες και υπέφερε από υπερβολική εξάντληση. Παρ' όλα αυτά βάδιζε για έξη συνεχείς ώρες στις γραμμές των διαδηλωτών και κάθε τόσο φώναζε τα συνθήματά μας, τα συνθήματα του λαού μας: "Κάτω το απολυταρχικό καθεστώς στην Κύπρο", "Δημοκρατικά δικαιώματα και ψωμί στον Κυπριακό λαό".

Αυτό ήταν το πνεύμα των προοδευτικών Κυπρίων

του Λονδίνου. Μ' αυτά τα μέσα κάναμε γνωστή την υπόθεση μας σε μια μεγάλη μερίδα του εργατικού κινήματος της χώρας αυτής.

Σε μια άλλη διαδήλωση, το λάβαρο της Επιτροπής μας το κρατούσαν ένας Έλληνας Κύπριος και ένας Τούρκος, δείγμα της αλληλεγγύης μεταξύ Ελλήνων Κυπριών και της τουρκικής μειονότητας.

Αργότερα η δουλειά μας έγινε πιο οργανωμένη πιο συστηματική. Γι' αυτήν όμως ας μιλήσωμεν κάπως λεπτομερέστερα.

Όταν τα οικονομικά μας, μας το επέτρεψαν, η δουλειά μας πήρε τη μορφή οργανωμένης διαφώτισης του αγγλικού κοινού. Με έντυπα φυλλάδια και μπροσούρες φτάσαμε ένα πλατύτερο κύκλο της αγγλικής κοινής γνώμης. Διαφωτίσαμε μια μικρή ομάδα βουλευτών, οι οποίοι άρχισαν να σπρώχνουν τα πράγματα μέσον της Βουλής, με ερωτήσεις, κι επιστολές στον υπουργό των Αποικιών. Δεν πρέπει να νομισθή ότι είναι εύκολο να κερδίσει κανενός το ενδιαφέρο και την υποστήριξη. Ένας βουλευτής έχει χίλια δυο ζητήματα να σκεφθεί και να μελετήσει. Το πρώτιστο του καθήκο είναι απέναντι στους ψηφοφόρους του και τα προβλήματα του λαού της εκλογικής περιφέρειας που αντιπροσωπεύει. Έχει ν' απαντά σε **40-50** τουλάχιστο επιστολές την ημέρα κοντά στα γενικώτερης φύσης ζητήματα που παρουσιάζονται από καιρού εις καιρόν μέσα στη Βουλη και για τα οποία πρέπει να είναι πλήρως κατατοπισμένος. Ξοδέψαμε πολλές, πάρα πολλές ώρες και μέρες ακόμη στο κατώφλι της Βουλής προσπαθώντας να κερδίσουμε το ενδιαφέρο του ενός ή του άλλου βουλευτού πάνω στα Κυπριακά ζητήματα. Παρ' όλες τις δυσκολίες κατορθώσαμε να δημιουργήσουμε μια μικρή, μα δραστήρια, ομάδα, βουλευτών, που να ενδιαφέρονται για την υπόθεση μας.

Ιδρύσαμε μόνιμο γραφείο κι αρχίσαμε να κυκλοφορούμε δημοσιογραφικά δελτία στον Τύπο, στα πολιτικά κόμματα, στους βουλευτές και τις εργατικές οργανώσεις. Τρεις μπροσούρες αγγλιστί κυκλοφόρησαν

σε **20** χιλ. αντίτυπα. Το βιβλίο "η Κύπρος, το παρόν και το μέλλον" κυκλοφόρησε σε **1500** αντίτυπα.

Αποτέλεσμα της δουλειάς μας αυτής είναι πως **70-80** κλάδοι των συντεχνιών ενέκριναν υποστηρικτικά ψηφίσματα. Στη Βουλή έχουμε **9** βουλευτές και τρεις λόρδους που ενδιαφέρονται για την υπόθεση μας. Το Κομμουνιστικό Κόμμα, με **45.000** μέλη, υποστηρίζει την Εθνικήν αποκατάσταση της Κύπρου, μια δε σημαντική μερίδα του Βρετανικού λαού έχει τουλάχιστο ακούσει για την Κύπρο και τα αιτήματά μας. Αυτά, με λίγα λόγια κάναμε με τα ελάχιστα μέσα που διαθέτουμε. Εχθρική βόμβα, όπως ξέρετε, μας κατέστρεψε τα γραφεία και σκότωσε τρία από τα μέλη της επιτροπής μας. Γραφομηχανές πολυγράφοι, βιβλιοθήκη, αρχεία, έπιπλα και ό,τι άλλο είχαμε, καταστράφηκε ολότελα. Η ζημία ανέρχεται σε **1500**. Αρχίσαμε όμως ξανά, σε νέο γραφείο και με τη βοήθεια των Κυπρίων της Αγγλίας, ξαναβρίσκουμε τα πόδια μας και συνεχίζουμε τη δουλειά μας, τη δουλειά της Κύπρου στην Αγγλία.

Κάθε πένα που ξοδέψαμε γι' αυτή τη δουλειά, την πήραμε από εράνους που διενεργούμε μεταξύ των Κυπρίων της Αγγλίας. Δεν ζητούμε ούτε έπαινο ούτε και παράσημα για τη δουλειά που κάναμε. Ζητούμε μόνο τα μέσα για να κάνουμε περισσότερη. Η υπόθεση μας θα κερδηθή κατά μέγα μέρος από την υποστήριξη που θα πάρουμε από το βρετανικό λαό.

Η πείρα μας αποδεικνύει πως μπορούμε να πάρουμε τέτοια υποστήριξη. Κείνο που χρειάζεται είναι συστηματική και αδιάκοπη διαφώτιση.

Υπάρχουν **35** χιλιάδες κλάδοι συντεχνιών και άλλων εργατικών οργανώσεων στην Αγγλία. Για να κυκλοφορήσουμε έστω και μια μονάχα εγκύκλιο σ' αυτές τις οργανώσεις χρειζόμαστε **35** χιλιάδες γραμματόσημα της μας πέννας δηλαδή καπου **146** λίρες. Χρειάζομαστε ακόμα **35** χιλιάδες φακέλους δηλαδή **35** λίρες και **70** πακέτα χαρτί δηλαδή **30** λίρες και έξη κουτιά μελάνι πολυγράφου, δηλαδή τρεις λίρες. Το όλο

214 λίες για μια εγκύκλιο.

Για τη διεκπεραίωση χρειάζεται τακτικό τεχνικό προσωπικό στο γραφείο. Το προσωπικό αυτό δε θα στέλλει μονάχα εγκυκλίους. Μονάχα η αλληλογραφία μας είναι τώρα αρκετή για μια δακτυλογράφο-στενογράφο.

Οι επιστολές στον τύπο, τα υπομνήματα, το κράτημα αρχείων και όλη η άλλη δουλειά, που συνεπάγεται ένα γραφείο πληροφοριών ή προπαγάνδας είναι αρκετή για τρία-τέσσερα πεπειραμένα κορίτσια. Σήμερα δεν έχουμε ούτε ένα. Επειτα έρχεται η προσωπική επαφή με βουλευτές, δημοσιογράφους και πολιτικά κόμματα. Να συνέλλουμε ομιλητές σε διάφορες οργανώσεις για διαλέξεις.

Τα έξοδα ενός τέτοιου γραφρίου ανέρχονται σε **10** χιλιάδες λιρες το χρόνο. Είναι όμως γεγονός πως απ' αυτό εξαρτάται το περισσότερο η υπόθεση της Κύπρου μας. Κι η Κύπρος που φάνηκε πως είναι πρόθυμη να δώσει το παν για την βασικότερη της υπόθεση, για την Ένωση της με την Ελλάδα, με την βοήθεια και των κυπρίων του εξωτερικού, θα μπορούσε ασφαλώς να συντηρήσει ένα τέτοιο γραφείο".